

DRÉACHT-Phlean Oidhreachta Fhine Gall 2024-2030

V.2 10 Iúil 2023

Buíochas

Le cur ar fáil

Clár Ábhair

Buíochas	2
Brollach	4
Réamhrá	5
Cad atá i gceist againn leis an bhfocal ‘oidhreacht’?	5
Faoin bPlean Oidhreachta	5
Tacú leis an Oidhreacht	5
Comhthéacs Polasaí do Phlean Oidhreachta Fhine Gall 2024-2029	7
Ár Luachanna	9
Spriocanna Straitéiseacha	10
1 Ár nÁit a Chosaint	10
2 Ár Scéalta a Roinnt	11
3 Gníomhú ar son na hAeráide don Oidhreacht.....	12
4 Ár nGuthanna go léir.....	12
5 Eolas a Chruthú	13
6 Oidhreacht Inrochtana	14
Cur i bhFeidhm	15
Aguisín 1. Tionscadail Féideartha	15
Aguisín 2. Seirbhísí Oidhreachta Fhine Gall	18
Aguisín 3. Modheolaíocht agus Rannpháirtithe	20
Conas a forbraíodh an Plean?.....	20
Rannpháirtithe	22
Buíochas leo siúd to léir a roinn a gcuid ama agus a smaointe linn le linn an phróisis rannpháitríochta.....	22
Fóram Oidhreachta Fhine Gall.....	22

Brollach

Le cur ar fáil

Réamhrá

Cad atá i gceist againn leis an bhfocal ‘oidhreacht’?

Is í an oidhreacht ná na rudaí atá thógamar linn ón am atá caite chun luach a chur orthu agus taitneamh a bhaint astu san am atá anois ann, agus chun iad a chaomhnú agus a chur ar aghaidh do na glúnta atá le teacht. Cuimsítear ann: **rudaí atá inláimhsithe** – ár suíomhanna seandálaíochta, suíomhanna stairiúla, foirgnimh, séadchomharthaí, diméinte stairiúla, déantúsáin agus cartlanna; **an dúlra** – muirdhreacha, bealaí uisce, tírdhreacha, geolaíocht, flóra agus fána; agus **na rudaí atá doláimhsithe** – lena n-áirítear custaim, spóirt, béaloideas, ceardaíocht, scileanna agus traidisiúin.

Faoin bPlean Oidhreachta

I bPlean Oidhreachta Fhine Gall 2023-2029, leagtar amach fís chun ár n-oidhreacht chomhroinnte a chosaint do gach duine i bhFine Gall agus do na gníomhaireachtaí agus na grúpaí ábhartha go léir ar fud an chontae. Tá an plean bunaithe ar fhreagracht chomhroinnte a ghlacadh don oidhreacht. Nuair a bhraithimid an ceangal leis an oidhreacht agus nuair a cheiliúraimid í, tagann feabhas ar ár bhfolláine agus braithimid sa bhaile. Is cuid dúinn í an oidhreacht.

I bhFine Gall tá pobal againn atá ag fás, atá measartha óg agus ina bhfuil éagsúlacht ó thaobh eitneachta de. Tá stair uathúil againn agus oidhreacht shaibhir. Ón tírdhreach agus ón mbithéagsúlacht atá ar an gcósta go dtí ár suíomhanna seandálaíochta, ár dtithe agus ár dtailte stairiúla mar aon lenár dtraidisiúin talmhaíochta, thionscail agus muirí, tá an oidhreacht le brath thart orainn i gcónaí. Tá sí le brath freisin inár scileanna traidisiúnta, ár dteanga, ár mbéaloideas agus sa cheol atá againn. Is í aidhm an phlean seo ná daoine a chumasú ceangal a dhéanamh leis an oidhreacht uathúil agus éagsúil atá béal dorais againn trí gach gnéith den oidhreacht a chur san áireamh agus aird a dhíriú ar an gcaoi a bhfuil siad fite fuaite ina chéile.

Is creat é an Plean Oidhreachta atá leagtha amach faoi sé théamaí nó réimsí mar threoir don phobal, don Chomairle agus do na páirtithe leasmhara go léir a oibríonn i bhFine Gall chun ár n-oidhreacht uathúil a chosaint, a roinnt agus a cheiliúradh. Aithníodh na tosaíochtaí seo tar éis dul i gcomhairle leis an bpobal, an stát agus earnálacha neamhrialtasacha. Leagann an Plean amach sraith de ghníomhartha agus de thorthaí do gach téama.

Tacú leis an Oidhreacht

Is é seo an ceathrú Plean Oidhreachta do Fhine Gall agus cuirfidh sé leis an obair atá déanta go dtí seo chun ár n-oidhreacht a chosaint agus a cheiliúradh. Seo a leanas roinnt samplaí de thionscadail a fuair tacaíocht ón Oifig Oidhreachta, ó fhoilseacháin chlóbhuailte go dtí físeáin, léarscáileanna digiteacha agus turais fhíorúla bunaithe ar théamaí oidhreachta, mar shampla, scileanna traidisiúnta, scéalta faoi dhaoine agus áiteanna, agus gníomhú ar son na haeráide don oidhreacht.

Tionscadal Tuíodóireachta Fhine Gall agus Tuarascáil

Dearadh Tionscadal Tuíodóireachta Fhine Gall 2022 chun scéal na tuí i bhFine Gall a ghabháil agus a chaomhnú do na glúnta atá le teacht. Ó na tithe ceann cuí go dtí na daoine a bhí ina gcónaí iontu, agus na traidisiúin go léir a bhaineann leis an tuí i bhFine Gall. Trí fhíseáin agus mapa scéil, tá sé mar aidhm ag Tionscadal Tuíodóireachta Fhine Gall cuimhniú na dtuíodóirí agus an phobail a roinnt mar aon le grianghraif agus doiciméid a bhaineann leis an oidhreacht dhúchasach seo. Féach <https://www.fingal.ie/fingal-thatch-project-and-report>

Oidhreacht Fhine Gall ó Lastuas

Is sraith scannán é seo ina thaispeántar suíomhanna oidhreachta i bhFine Gall. Seoladh iad le linn Seachtain na hOidhreachta 2020 agus is comhoibriú é idir Mark Broderick, an tOifigeach Digiteach agus Christine Baker, an tOifigeach Oidhreachta. Tosaíonn an tsraith le scéalta faoi oileáin Sceirí agus ina dhiaidh sin, feictear Dún Cinn Tíre Dhroim Meánach agus Diméin an Droichid Nua.

Oileáin Sceirí <https://youtu.be/AbtzS1YxRHI>

Dún Cinn Tíre Dhroim Meánach: https://youtu.be/pDR_k2DTe5s

Diméin an Droichid Nua: <https://youtu.be/jKPc16v1LcQ>

Baile Brigín: <https://youtu.be/UQbdtv9oxi8>

Grianghraif d'Fhine Gall mar a Bhí

I nGrianghraif d'Fhine Gall mar a Bhí, cuirtear i láthair grianghraif ina léirítear an t-am atá thart i bhFine Gall agus na scéalta taobh thiar díobh. Is taispeántas é seo ina fheicimid scéalta faoi dhaoine, áiteanna, spórt agus traidisiúin. Is baill den phobal a chuir isteach iad. Tá scéalta faoina gceantar féin á gcur i láthair freisin ag baill de Lónra Oidhreachta Fhine Gall.

Chun an taispeántas Grianghrafadóireachta a fheiceáil ar líne, féach <https://youtu.be/-uWnyVcCjK>

Oidhreacht Fhine Gall Aeráid X

Sa Tionscadal Oidhreacht Fhine Gall Aeráid X, féachtar ar an éifeacht leanúnach atá ag an athrú aeráide ar láithreáin oidhreachta ar fud an chontae. Déantar freisin measúnú ar an riosca atá ag gabháil leis agus an pleanáil is gá a dhéanamh don todhcháí. Leis an tSraith Straitéisí don Athrú Aeráide i bhFine Gall, cuirtear uirlisí ar fáil do rannpháirtithe chun cuidiú le monatóireacht a dhéanamh ar thionchar an athraithe aeráide ar thairbhe oidhreachta an chontae.

Féach <https://www.fingal.ie/heritage-and-conservation> le haghaidh tuilleadh eolais mar gheall ar thionscadail oidhreachta Fhine Gall. Leagtar amach in aguisín 1 den phlean seo, tionscadail féideartha a moladh tríd an bpróiseas comhairliúcháin nó a leanann ar haghaidh ó thionscadail sheanbhunaithe.

Comhthéacs Polasaí do Phlean Oidhreachta Fhine Gall 2024-2029

Beidh cur i bhfeidhm Phlean Oidhreachta Fhine Gall bunaithe ar réimse polasaí agus pleananna ag an leibhéal idirnáisiúnta, náisiúnta agus áitiúil.

Ag an leibhéal idirnáisiúnta

- **Spriocanna Forbartha Inbhuanaithe na Náisiún Aontaithe** mar atá leagtha amach sa Chlár Forbartha Inbhuanaithe 2030, Ár nDomhan a Athrú ó Bhonn
- **Coinbhinsiún EOCNA um Chosaint na hOidhreachta Chultúrtha Faoi Uisce** (Paris, 2001)
- **Coinbhinsiún um Chosaint Oidhreachta Seandálaíochta na hEorpa** (Valletta 1992)
- **Coinbhinsiún um Chosaint Oidhreachta Seandálaíochta na hEorpa** (Granada, 1985)
- **Cairt ICOMOS na hAstráile um Chaomhnú Áiteanna a bhfuil Tábhacht Shuntasach ag baint leo** (Burra Charter, 1979)

Ag an leibhéal náisiúnta

- **An tAcht Oidhreachta 1995.**
- **Tionscadal Éireann 2040, An Creat Náisiúnta Pleanála (CNP)¹** Fís straitéiseach ardluibhéil an Rialtais chun cruth a chur ar fhás agus ar fhorbairt an chontae iomláin thar tréimhse 20 bliain. Cuirtear an bhéim ann ar an oidhrecht mar thosaíocht infheistíochta straitéiseach agus aithnítear ‘Áiseanna agus Oidhrecht Feabhsaithe’ mar Thoradh Náisiúnta Straitéiseach.
- **Oidhrecht Éireann 2030²** is creat é seo chun oidhrecht na hÉireann a chosaint, a chaomhnú, a chur chun cinn agus a bhainistiú do na deich mbliana atá romhainn.
- **Ár nÁit sa Stair, Plean Straitéiseach na Comhairle Oidhreachta 2023–2028** bunaithe ar sé cholún straitéiseacha: Ceannaireacht agus Maoirseacht; Athrú Aeráide agus Bithéagsúlacht; Taighde; Comhpháirtíocht; Pobail; Oideachas agus Rannpháirtíocht.

Ag leibhéal an chontae

Plean Forbartha Fhine Gall 2023-2029 leagtar amach ann creat spásúil mar threoir don fhorbairt sa Chontae. Aithnítear agus treisítear ann an ról lárnach atá ag an oidhrecht ag an gcultúr agus ag na healaíona chun áiteanna a chothú agus a chruthú atá mealltach, bríomhar agus taitneamhach.

- **Plean Gníomhaíochta Fhine Gall um Bithéagsúlacht 2022-2030** clár uailmhianach ina bhfuil céad gníomh chun meath na bithéagsúlachta a aisiompú faoi 2030.
- **Plean Gníomhaithe ar son na hAeráide Fhine Gall 2019–2024** Sa phlean déantar measúnú ar an mbaol atá ann ón athrú aeráide d’Oidhrecht Chultúrtha Fhine Gall agus aithnítear agus déantar measúnú ar na láithreáin ailtireachta agus seandálaíochta agus ar na tírdhreacha deartha atá i mbaol.

¹ Tionscadal Éireann 2040, an Creat Náisiúnta Pleanála [gov.ie - National Planning Framework - Ireland 2040 Our Plan \(NPF\) \(2018\) \(www.gov.ie\)](https://www.gov.ie/en/publications-and-resources/documents/2018-06-17-2018-national-planning-framework-ireland-2040-our-plan-npf/)

² Oidhrecht Éireann 2030 [gov.ie - Heritage Ireland 2030 \(www.gov.ie\)](https://www.gov.ie/en/publications-and-resources/documents/2018-06-17-2018-national-planning-framework-ireland-2040-our-plan-npf/)

- **Plean Corparáideach Chomhairle Contae Fhine Gall 2019-2024**
- **Straitéis Chruthaitheach agus Chultúir Fhine Gall 2023-2027**
- **Plean Pobail Áitiúil agus Eacnamaíoch Fhine Gall (ar feitheamh)**
- **Straitéis Turasóireachta Fhine Gall 2023-2029**
- **Comhairle Contae Fhine Gall 2019-2025 Plean Ealaíon**
- **Plean Forbartha na Leabharlanna, Comhairle Contae Fhine Gall 2024-2029**
- **Straitéis um Imeascadh Imirceach agus Chomhtháthú Sóisialta 2019-2024**
- **Straitéis Bhia (ar feitheamh)**

Ár Luachanna

Is iad seo na luachanna agus na treoirphrionsabail ar a mbunófar an obair a dhéanfar faoin bPlean Oidhreachta seo.

Cosaint: Cosnóimid agus ceiliúrfaimid ár n-áiteanna agus ár scéalta uathúla.

Cuimsigh: Baineann ár bplean le gach duine atá ina chónaí i bhFine Gall agus tá sé níos saibhre de bharr na nguthanna éagsúla atá sa cheantar.

Meas: Chun meas a léiriú ar an oidhreacht, is cuid lárnach í an dea-chleachtas agus an taifeadadh don chomhfhorbairt áite, don fhorbairt inbhuanaithe agus don ghníomhú ar son na haeráide.

Comhoibriú: Táimid tiomanta an oidhreacht chultúrtha a imeascadh i dtionscadail lasmuigh den earnáil oidhreachta, agus comhoibreoimid le comhpháirtithe agus le pobail áitiúla chun deiseanna cruthaitheacha nua a fhorbairt agus chun an oidhreacht a roinnt.

Spriocanna Straitéiseacha

Sa Phlean Oidhreachta Fhine Gall, leagtar amach sé sprioc agus téama straitéiseach ar a ndíreoimid ár n-iarrachtaí do na sé bliana atá le teacht. Tá gníomhartha agus torthaí inmhianaithe ag gabháil le gach ceann díobh. Rinneadh an cinneadh dul leis na téamaí seo tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar chur i bhfeidhm an phlean oidhreachta roimhe seo mar aon le próiseas comhairliúcháin. Dírítear sa phlean ar ionchar ón bhFóram Oidhreachta Fhine Gall, ó ghníomhaireachtaí ábhartha agus ón bpobal maidir le tosaíochtaí agus téamaí tábhachtacha ar chóir déileáil leo.

1 Ár nÁit a Chosaint

Caomhnóimid, bainisteoimid, cosnóimid agus feabhsóimid oidhrecht seandálaíochta, ailtireachta, nádúrtha agus cultúrtha an Chontae, ar acmhainní teoranta luachmhara iad, trí dhea-bhainistíocht, trí idirghabhálacha íogaire agus trí fhorbairt tuisceanach a dhéanamh. Cosnóimid ár n-oidhrecht agus cothóimid ómós áite trí chomhoibriú agus rannpháirtíocht phobail.

Gníomh	Toradh
1.1 Comhoibriú maidir le Plean Bithéagsúlachta Fhine Gall 2022-2030 a chur i bhfeidhm; Plean Gníomhaithe ar son na hAeráide Fhine Gall (le foilsíú); Foraois Fhine Gall – Straitéis Crann d'Fhine Gall 2023-2032 agus Straitéis Turasóireachta Fhine Gall 2023-2029	Cur i bhfeidhm comhtháithe de na Pleananna Oidhreachta, Bithéagsúlachta, Turasóireachta agus Gníomhaithe ar son na hAeráide.
1.2. An dea-chleachtas don oidhrecht a chur chun cinn trí chinnte a dhéanamh de go gcomhlíonann an Chomhairle riachtanas na reachtaíochta ábhartha náisiúnta agus an AE trí threoir agus oiliúint a sholáthar ag leibhéal an phobail.	Aird an phobail a tharraingt ar an oidhrecht ó thaobh polasaí agus cleachtais de.
1.3. Acmhainn a thógáil chun scileanna traidisiúnta a chleachtadh agus tionscadail oidhreachta faoi threoir an phobail a reáchtáil ag an leibhéal áitiúil trí shraith de cheardlanna a fhorbairt mar aon le laethanta taispeántais agus imeachtaí d'fheirmeoirí, d'úinéirí d'fhoirgnimh stairiúla, do phobail áitiúla agus do dhaoine aonair a bhfuil suim acu san oidhrecht.	Bealaí inar féidir le daoine taitneamh a bhaint as rudaí a fhoghlaim faoina n-oidhrecht áitiúil agus faoi conas a bheith páirteach i gcúrsaí oidhreachta.
1.4. Leanfar ag obair le húinéirí de láithreáin seandálaíochta chun séadchomharthaí seandálaíochta a chaomhnú trí úsáid a bhaint as Ciste Séadchomharthaí an Phobail.	Tacaítear le caomhnóirí chun go gcosnóidh siad séadchomharthaí seandálaíochta don toadhcháil.
1.5. Acmhainn a thógáil laistigh den Oifig Oidhreachta chun an Plean Oidhreachta a chur i bhfeidhm agus chun acmhainní a sholáthar maidir leis an oidhrecht a chosaint agus chun an pobal a spreagadh.	Méadú ar acmhainn do láithreáin oidhreachta i bhFine Gall.
1.6. Leanfar le hathbhreithniú a dhéanamh ar Phleananna Bainistíochta Caomhnaithe agus soláthrófar acmhainní dóibh. Spreagfaimid daoine chun go n-úsáidfídh siad an próiseas	Is ar an bpróiseas caomhnaithe (bainistíochta) a bhunaítear an bhainistíocht a dhéantar ar áiteanna agus ar láithreáin

bainistíochta caomhnaithe atá ann d'acmhainní oidhreachta sna hearnálacha príobháideacha agus poiblí araon.	oidhreachta i bhFine Gall – is cuma an bhfuil siad faoi úinéireacht agus faoi chúram poiblí, príobháideach nó pobail.
1.7. Comhoibriú le Ceannaireacht Fhine Gall chun tacú le agus forbairt a dhéanamh ar threoir dhea-chleachtais le haghaidh tionscadal oidhreachta faoi stiúir an phobail.	An oidhrecht a chosaint agus a chur chun cinn trí thionscadail atá faoi stiúir an phobail.

2 Ár Scéalta a Roinnt

Scéalta a roinnt faoi áiteanna agus daoine, agus nasc a chruthú leis an bpobal go léir trí léirmhíniú agus chumarsáid ardchaighdeáin ábhartha atá dírithe go háitiúil, atá comhchruthaithe nó faoi stiúir an phobail.

Gníomh	Toradh
<p>2.1. Tacú le Iniúchtaí Oidhreachta & Pleananna Léirmhínithe. le haghaidh cur chuige comhtháite iomlánaíoch maidir leis an oidhrecht áitiúil a aithint agus a léirmhíniú.</p> <p>2.2. Straitéisí a fhorbairt le haghaidh tionscadal atá faoi stiúir an phobail; treoir dhea-chleachtais a sholáthar (Treoir maidir le Comharthaíocht agus Cosáin Fhine Gall 2021) agus imeachtaí oiliúna.</p> <p>2.3. An fhoghlaim/roinnt maidir le scileanna traidisiúnta a éascú mar a bhaineann siad leis an oidhrecht thógtha, mhuirí agus nádúrtha.</p> <p>2.4. Deiseanna cistithe a chur chun cinn le haghaidh tionscadal oidhreachta áitiúla faoi stiúir an phobail.</p>	<p>Cuirtear ar chumas an phobail scéalta, traidisiúin agus oidhrecht áitiúil a roinnt agus a cheiliúradh trí léirmhíniú iontaofa cuí faoi stiúir an phobail agus trí thionscadail oidhreachta atá bunaithe ar thaighde láidir.</p>
<p>2.5. Cur i bhfeidhm iomlánaíoch de na moltaí a eascraíonn ó Iniúchtaí Oidhreachta & Pleananna Léirmhínithe.</p> <p>2.6. Feasacht an phobail maidir leis an oidhrecht chultúrtha a ardú agus soléiteacht a fheabhsú trí léirmhíniú cui a sholáthar ag foirgnimh, i gceantair, ar láithreáin, i sráidbhailte agus i mbailte.</p> <p>2.7. Tuiscint ar oidhrecht Fhine Gall a chur chun cinn agus a fheabhsú trí chainteanna, thaispeántais agus fhoilseacháin a fhorbairt; an rochtain dhigiteach a mhéadú trí léarscáileanna idirghníomhacha, fhíseáin, thaispeántais fhíorúla agus phodchraoladh agus trí tháirgí turasóireachta cultúrtha a fhorbairt.</p> <p>2.8. Tuiscint ar an mbithéagsúlacht a chur chun cinn mar chuid dár n-oidhrecht trí aird a dhíriú ar na gnéithe bithéagsúlachta atá le feiceáil i réadmhaoin, i ndiméinte, i dtírdhreacha deartha agus ar láithreáin, i mbileoga eolais agus ar ábhar ar líne.</p>	<p>Tá nasc ag an bpobal agus ag cuairteoirí le scéalta Fhine Gall a bhaineann le háiteanna agus le daoine trí léirmhíniú agus chumarsáid ardchaighdeáin ábhartha atá dírithe go háitiúil.</p>
2.9. Tacú le tionscadail agus le himeachtaí sa phobail agus comhroinnt eolais agus taithí idir phobail a éascú.	Méadú ar Líonra Oidhreachta Fhine Gall.

2.10 Leanfar le hainmneacht gort agus logainmneacha a thaifeadh chun ainmneacha traidisiúnta agus stairiúla agus eolas áitiúil a chaomhnú, agus mar bhunús d'ainmneacha nua.	Seanlogainmneacha agus ainmneacha gort Fhine Gall agus an chiall atá acu a chaomhnú don todhchaí.
2.11 Deiseanna a threisiú chun déileáil le téamaí oidhreachta comhroinnte i rannóga éagsúla e.g. na hEalaíona, Ailtirí, Oidhreacht Leabharlanna, Turasóireacht, Bithéagsúlacht agus Pobal e.g. Comhoibriú le hOifig Ealaíon Fhine Gall agus le cleachtóirí chun léirmhíniú ealaíne a imeascadh mar bhealach do dhaoine rochtain a fháil ar an oidhreacht.	Cur chuige comhtháite chun tacú le tionscadail oidhreachta.
2.12	

3 Gníomhú ar son na hAeráide don Oidhreacht

Gníomhú go práinneach chun ár stair agus á dtodhchaí a chosaint.

Gníomh	Toradh
3.1. Torthaí Measúnaithe Riosca Athraithe Aeráide agus Oidhreacht Chultúrtha Fhine Gall a úsáid chun modheolaíochtaí a fhorbairt maidir le hoiriúniú agus maolú a chleachtadh i dtaca leis na hacmhainní oidhreachta atá faoi úinéireacht na Comhairle.	Meicníochtaí comhordaithe, comhoibríocha bunaithe ar fhianaise chun athléimneacht a fhorbairt agus chun dul in oiriúint ar an tionchar ón Athrú Aeráide ar oidhreacht seandálaíochta agus thógtha an Chontae agus é a mhaolú.
3.2. Tionscadail eolaíocht saoránach a fhorbairt ar nós <i>Aeráid X Fhine Gall</i> chun monatóireacht a dhéanamh ar thionchar na hathraithe aeráide ar acmhainní oidhreachta Fhine Gall don phobal, don fhiontar, don inmharthanacht agus don fholláine.	
3.3. Comhoibriú le gníomhaireachtaí eile chun measúnú a dhéanamh ar an tionchar a d'fhéadfadh a bheith ann ar láithreáin chósta, abhann, idirthaoideacha agus fothaoidmheara, agus ar na timpeallachtaí thart timpeall, láithreáin longbhriste san áireamh.	

4 Ár nGuthanna go léir

Tá oidhreacht ilchultúrtha Fhine Gall comhdhéanta as guthanna éagsúla, ón am atá thart agus ón lá inniu, agus tá sí le brath inár gceol, inár stair agus inár dtraidisiúin. Éascóimid gach guth agus éistfear le guthanna stairiúla agus leo siúd atá ann inniu.

Gníomh	Toradh
4.1. Comhoibriú le pobail aitiúla agus le páirtithe leasmhara chun tionscadail oidhreachta ábhartha a chruthú le cheile agus a fhreastalaíonn ar dhaoine nach bhfuil freastal ceart á dhéanamh orthu.	Tionscadail ina n-áirítear oidhreacht na bpobal nua éagsúil agus nach ndearnadh ionadaíocht cheart ar a son go stairiúil.
4.2. Comhoibriú idir-rannach laistigh den Chomhairle ag baint úsáide as na deiseanna a eascraíonn ó Fhine Gall Ildánach, chun bealaí comhtháite, nuálaíochta a fhorbairt agus a chur i bhfeidhm ina spreagtar daoine, le cláir agus le himeachtaí, chun dul i ngleic leis an oidhreacht, ina dhírítear ar lucht féachana nua nach bhfuil freastal ceart á dhéanamh orthu i ngach grúpa sóisialta, eitneach agus aoise	

4.3. Comhoibriú le páirtithe leasmhara éagsúla, lena n-áirítear scoileanna, grúpaí óige, eagraíochtaí oidhreachta agus láithreáin oidhreachta chun tionscnaimh a chomhchruthú ina dtacaítear le daoine óga dul i ngleic lena n-oidhreacht áitiúil ar bhealaí atá ábhartha agus mealltach, e.g. comórtais bunaithe ar an oidhreacht do bhunscoileanna agus iar-bhunscoileanna, imeachtaí a eagraítear i gCaiféanna Óige nó ionaid cheoil, tionscadail staire béil idirghlúine.	Deiseanna feabhsaithe do dhaoine óga chun dul i ngleic leis an oidhreacht áitiúil ar bhealaí atá ábhartha agus mealltach, ar scoil agus le linn a n-amm saor.
4.4. Comhoibriú le Staidéir Áitiúil & Cartlanna Fhine Gall chun cur leis na bailiúcháin mhóra agus leis an eolas fairsing atá ann ar an stair áitiúil chun daoine óga a mhealladh le bealaí idirghníomhacha.	
4.5. Comhoibriú le páirtithe leasmhara ábhartha chun cláir reatha do scoileanna a chur chun cinn agus a fhorbairt (do mhúinteoirí agus d'fhoghlaimeoirí araon), a thacóidh le seachadadh an churaclaim reatha agus curaclaim atá á bhforbairt ag an leibheál bunscoile agus iarbhunscoile, e.g. Scéim Oidhreachta sna Scoileanna, Scoileanna Ildánacha Fhine Gall, Cúrsaí Samhraidh creidiúnaithe ag an Roinn Oideachais.	
4.6. Iniúchadh a dhéanamh ar bhailiúcháin bhéaloidis agus ar stair bhéil Fhine Gall chun tuiscint níos fearr a fháil ar ár ndaoine agus a scéalta.	Tionscadail oidhreachta a aithníonn, a roinneann agus a cheiliúránn ár stair bhéil agus an nasc a chruthaíonn sé leis an gceantar.
4.7. Deiseanna a shainaithint chun an Ghaeilge a ionchorprú i bplean oidhreachta Fhine Gall, e.g. leathanach Gaeilge a chruthú le haghaidh imeachtaí ar shuíomh gréasáin Fhine Gall 4.8. Deiseanna a shainaithint chun amhráin agus oidhreacht cheoil fhine Gall a thiomsú, agus ceoltóirí agus a n-oidhreacht a cheiliúradh.	Teanga, traidisiúin bhéil, ceol agus oidhreacht do-láimhsithe ar léiriú iad ar ár bpobal, go stairiúil agus anois, agus a aithnítear mar chuid dár n-oidhreacht.

5 Eolas a Chruthú

Cur le heolas trí thaighde agus iniúchtaí a dhéanamh mar bhunús do chuir chuige bunaithe ar fhianaise maidir leis an oidhreacht a bhainistiú chomh maith le léirmhíniú iontaofa, ábhartha agus treoir dhea-chleachtais a sholáthar.

Gníomh	Toradh
5.1. Leanfar le bearnaí eolais a shainaithint, agus sonraí oidhreachta a bhailiú agus a roinnt (taighde bunúsach, suirbhéanna téamacha, agus tuarascálacha) chun na sonraí seo a chur i gcartlann de réir an dea-chleachtais.	Bunachar eolais feabhsaithe ar oidhreacht Fhine Gall, ar a mbunófar bainistíocht, léirmhíniú agus dea-chleachtas.
5.2. Cinnte a dhéanamh de go bhfuil rochtain ar thaighde ar an oidhreacht, a chuirtear i láthair trí Phleananna Ceantair Áitiúla, trí Thuarascálacha Measúnachta Timpeallachta agus trí chreataí agus straitéiseacha polasaí eile, agus go gcuireann sé seo leis an eolas atá againn.	
5.3. Leanfar le tacaíocht a sholáthar do Chlár Seandálaíochta Phobail Fhine Gall; é a fhorbairt agus torthaí a scaipeadh ó ghníomhaíocht seandálaíochta ceadaithe i bhFhine Gall trí thionscadal GIS, trí fhoilseacháin, trí léachtaí poiblí agus trí imeachtaí.	
5.4. Comhoibriú leis an Oifig Chaomhantais chun tionscadail iniúchta agus taighde a shainaithint agus a fhorbairt agus iad a scaipeadh, e.g. oidhreacht thógtha na 20ú haois.	

5.5. Iniúchtaí a dhéanamh ar ghnéithe den oidhreacht phobail agus den ríocht phoiblí atá tábhachtach ó thaobh na staire de, ar nós clocha colbha, boscaí poist agus caidéal uisce stairiúla.	
--	--

6 Oidhreacht Inrochtana

Rochtain ar an oidhreacht a éascú don phobal áitiuil agus do chuirteoirí maidir le bacainní sóisialta agus an comhthéacs digiteach a bhaineann le láithreáin agus sócmhainní fisiciúla.

Gníomh	Toradh
6.1. Freastal ar rochtain uilíoch ar láithreáin faoi úinéireacht na Comhairle atá oscailte don phobal, agus feabhas a chur orthu, nuair is féidir, agus ag an am céanna cinnte a dhéanamh de go gcuirtear san áireamh tábhacht seandálaíochta, ailtireachta agus éiceolaíochta an láithreáin nuair atá rochtain á cur ar fáil, agus a chinntiú nach bhfuil sí damáistithe.	
6.2. Taighde a dhéanamh ar dhaoine a thugann cuairt ar láithreáin oidhreachta chun rannpháirtíocht chultúrtha ghrúpaí mionlaigh a mhéadú ar nós daoine faoi mhíchumas, baill den Lucht Taistil agus den ghrúpa LADTA, agus bealaí a shainaithint chun bacainní ar rochtain a bhaint agus an oidhreacht a cheiliúradh do chách.	Bacainní fisiciúla, sóisialta agus cultúrtha a bhaint agus mar thoradh air sin, go bhfuil rochtain feabhsaithe ar an oidhreacht i bhFine Gall do chách.
6.3. Taifid a choimeád ar oidhreacht agus ar bhithéagsúlacht Fine Gall agus cinnte a dhéanamh de go bhfuil rochtain ag gach comhpháirtí ar na sonraí, ar an léargas agus ar an saintreoir is gá chun cinntí a dhéanamh agus chun infheistíocht amach anseo a threorú.	
6.4. Tacú le rochtain ar shonraí oidhreachta a sholáthar sa chomhthéacs digiteach le hacmhainní ar líne agus sonraí mapáilte.	
6.5. Taighde a dhéanamh ar theicneolaíochtaí nuálaíocha agus ar theicneolaíochtaí atá ag teacht chun cinn chun oidhreacht Fine Gall a chur chun cinn do phobail éagsúla.	

Cur i bhFeidhm

I príomhchomhpháirtí í Comhairle Contae Fhine Gall agus beidh sí i gceannas ar mhórán tionscadal agus gníomhartha a sheachadadh, le tacaíocht agus ionchur ó pháirtithe leasmhara éagsúla. Beidh gá le comhoibriú idir-rannach laistigh den Chomhairle agus le gníomhaireachtaí agus le heagraíochtaí eile chun an Plean Oidhreachta a chur i bhfeidhm go héifeachtach.

Déanfar plean cur i bhfeidhm a fhorbairt gach bliain ina leagfar amach gníomhartha faoi leith. Gach bliain ullmhóidh an tOifigeach Oidhreachta tuarascáil faoin dul chun cinn atá déanta, ar a mbunófar tosaíochtaí don chéad bhliain eile – cuirtear san áireamh go dtógfaidh sé roinnt blianta roinnt de na tionscadail a chur i bhfeidhm. Cuirfear na tuarascálacha sin faoi bhráid an Fhórait Oidhreachta agus soláthrófar iad don Choiste Polasaí Straitéiseach i gComhairle Contae Fhine Gall a bhaineann le Forbairt Pobail, Oidhrecht, Cultúr & Cruthaitheacht.

Beidh gá le dóthain acmhainní a sholáthar do gach Roinn i gComhairle Contae Fhine Gall trí bhuiséid oibríocha agus chaipitil a chur ar fáil chun an Plean Oidhreachta a chur i bhfeidhm. Déileálfar le riachtanais airgeadais faoi leith ar bhonn leanúnach mar chuid den phleanáil chur i bhfeidhm.

Ag deireadh na tréimhse seachadta don phlean déanfar measúnú chun torthaí an phlean a chainníochtú.

Aguisín 1. Tionscadail Féideartha

Is léiriú iad na tionscadail a leanas ar an aiseolas a tháinig ón gcomhairliúchán poiblí; tá siad alínithe le spriocanna ó phleananna ábhartha eile nó is moltaí iad a tháinig ó pháirtithe leasmhara. Déanfar na tionscadail a shoiléiriú trí chur i bhfeidhm bliantúil an phróisis plean agus beidh siad ag brath na hacmhainní atá ann.

Ár nÁit a Chosaint
Láithreáin a lorg go gníomhach chun iarratais a chur isteach chuig Ciste Séadchomharthaí Pobail agus an scéim Glac Freagracht ar Shéadchomhartha
Uasdhátú a dhéanamh in 2025 ar an Tionscadal GIS Seandálaíochta do Chontae Bhaile Átha Cliath
Uasdhátú a dhéanamh ar Acmhainn Seandálaíochta Fhine Gall a Bhainistiú do pháirtithe leasmhara inmheánacha
Scrúdú a dhéanamh ar éifeachtacht an pholasaí caomhantais in situ ar láithreáin seandálaíochta i spásanna oscailte, lena n-áirítear cosaint, cothabháil agus feasacht.
Uasdhátú a dhéanamh ar Shuirbhé Oidhrecht Thionsclaíoch Fhine Gall agus é a fhoilsiú chun cur síos a dhéanamh ar stair na forbartha tionsclaíoch sa Chontae
Measúnú a dhéanamh ar bhail na Struchtúr Cosanta go léir atá faoi úinéireacht na Comhairle, agus tús a chur le plean bainistíochta/cothabhála mar theimpléad do na struchtúir seo.
Plean bainistíochta riosca tubaiste a thionscnamh do réadmhaoin oidhreachta faoi úinéireacht na Comhairle mar theimpléad d'fhoirgnimh stairiúla eile a bhaineann leis an gComhairle.
Cothabháil éifeachtach leanúnach a chur chun cinn ar thithe stairiúla i mbileoga eolais atá éasca le léamh
Suirbhé seandálaíochta téamach a chur le chéile faoi áiteanna adhraidh i bhFine Gall
Láithreáin i bhFine Gall a shainithint ina bhfuil gá le Pleananna Bainistíochta Caomhantais

Tograí a fhorbairt mar aighneachtaí don Tionscnaimh Bailte Stairiúla
Oiliúint athghiniúna dírithe ar an oidhreacht agus ceardlanna rannpháirtíochta don phobal faoi stiúir na hoifige athghiniúna nua.
Tionscadail oidhreachta muirí agus cósta atá oiriúnach a shainaitheint
Ceardlanna agus oiliúint chun traidisiúin ar nós ceardaíocht iarainn, aoil, claí cloch agus fál a chur.
Tacú leis an oifig Bithéagsúlachta chun fál sceach teorainn a bhailte fearainn a mhapáil ar léarscáileanna infrastruchtúir ghlais.
Ár Scéalta a Roinnt
Tacú le Pleananna Iniúchta & Léirmhínte faoi stiúir an phobail
Oiliúint agus Straitéisí Iniúchta oidhreachta a sholáthar don phobal
Scrúdú a dhéanamh ar an acmhainn atá ann do thionscnaimh oidhreachta bunaithe go háitiúil, ar nós bia a tháirgeadh go hinmharthana, sealgaireacht a dhéanamh, agus úsáidí traidisiúnta de chrainn agus de phlandaí áitiúla.
Comhoibriú féideartha le Bailiúchán Náisiúnta Béaloidis i UCD.
Tionscadal/oiliúint bunaithe ar sheancheardaíocht piseoga, scéalta ón dtraidisiún béaloidis, agus an Ghaeilge nó an seanteanga i bhFine Gall
Caomhantas oidhreachta, feasacht a ardú maidir lenár n-oidhreacht trí thurais stairiúla den cheantar.
An tionscadal ainmneacha gort i bhFine Gall a athbheochan
Scrúdú a dhéanamh ar an acmhainn atá ann do tháirgí turasóireachta faoi leith bunaithe ar an oidhreacht
Measúnú a dhéanamh ar chóir páirt a ghlacadh sa líonra ICAN – clár staire bunaithe sa cheantar
Cinntea dhéanamh de go bhfuil pointí chun stopadh agus féachaint ar an radharc ar bhealach Cósta Fhine Gall
Gníomhú Aeráide ar son na hOidhreachta
Tionscadal a thionscnamh chun stair na n-aibhneacha agus tuilemhá i bhFine Gall a mhapáil
Beochan faoin Athrú Aeráide a dhéanamh chun freastal ar dhaoine óga
Athbhreithniú a dhéanamh ar mheasúnú riosca don aeráid de bharr fianaise nua agus modheolaíochtaí nuashonraithe
Scrúdú a dhéanamh ar scileanna traidisiúnta bainistíochta talún ar mhaithe le bithéagsúlacht, e.g. Explore traditional land management skills for biodiversity e.g. meitheal speile ag at Droim Meánach
Tacú le agus cur le tionscadail 'eolaíocht saoránach', ar nós <i>Oidhreacht Fhine Gall Aeráid X</i> chun monatóireacht a dhéanamh ar an athrú aeráide i bhFine Gall
Athléimneacht agus straitéisí oiriúnaithe a fhorbairt don oidhreacht thógtha agus seandálaíochta faoi úinéireacht na Comhairle
Ár nGuthanna go léir
Tionscadal Béaloidis Lámhscríbhinní Scoile idirghlúnta a thionscnamh
Tionscadail léirmhínte oidhreachta bunaithe ar leanaí a thionscnamh
Mapa Fuaimeanna Fhine Gall- bailiúchán d'fhuaimeanna agus de scéalta ó bhailte éagsúla
Iniúchadh bunlíne ar bhailiúcháin stairsheanchais a dhéanamh chun bearnaí a shainaitheint agus chun tacú le tionscnaimh nua stairsheanchais bunaithe ar dhea-chleachtas.
Deiseanna a shainaitheint chun oidhreacht cheoltóirí, scríbhneoirí agus ealaíontóirí áitiúla mór le rá a cheiliúradh.
Clár stairsheanchais a fhorbairt chun guthanna agus cuimhní i bhFine Gall a ghabháil de réir treorach Líonra Stairsheanchais na hÉireann.
Tacú le comórtais agus imeachtaí oidhreachta-bhunaithe do bhunscoileanna agus iarbhunscoileanna
Leathanach Gaeilge a chruthú le haghaidh imeachtaí ar shuíomh gréasáin Fhine Gall
Eolas a Chruthú
Leanfar le tionscadal Oidhreachta Bia Fhine Gall - Blas

Oidhreacht Spóirt Fhine Gall
Tacú leis an taighde agus an obair allamuigh do Foirgnimh na hÉireann imleabhar: Bruachbhailte Bhaile Átha Cliath agus an Chontae.
Scrúdú a dhéanamh ar oidhreacht iompair Fhine Gall – ón eitlíocht, iarnróid, canálacha, mótaraspórt etc.
Comhoibriú le pobail chun go leanfar leis an tsraith Treoracha Oidhreachta agus an Oidhreacht ó Lastuas le haghaidh láithreán, sráidbhailte agus bailte ar fud Fhine Gall
Tacú le torthaí tochailtí i bhFine Gall a fhoilsiú.
Clár Seandálaíochta Phobail Fhine Gall a fhorbairt
Staidéar ar Fhuinneoga Daite i bhFine Gall
Oidhreacht Teicstíle Fhine Gall
Scrúdú ar dhigitiú a dhéanamh ar Shleamhnáin Ghloine Laindéir tábhachtacha atá á gcoimeád ag cumainn staire chun go mbeidh tuilleadh rochtana orthu
Tionscadal muirí a fhorbairt ina mbeidh gné scile, e.g. cothabháil bád
Iniúchtaí a dhéanamh ar ghnéithe, tábhachtach ó thaobh na staire de, den oidhreacht phobail agus den ríocht phoiblí, ar nós clocha colbha, boscaí poist agus caidéal uisce stairiúla.
In éineacht leis an Oifig Chaomhantais, tionscadal a fhorbairt, a bhaineann leis an oidhreacht a tógadh sa 20ú haois.
In éineacht le pobail áitiúla, tacú leis an obair thaifeadta a dhéantar i reiligí.
Feasacht a ardú maidir le hoidhreacht thionsclaíoch, mhíleata, mhuirí, canála agus iarnróid i bhFine Gall.
Scrúdú a dhéanamh ar thionscnaimh agus ar fhorbairtí eolaíochta ar nós taighde DNA agus póortha neamhchoitianta, a chuirfidh leis an tuiscint atá againn ar oidhreacht talmhaíochta Fhine Gall.
Oidhreacht Inrochtana
Oidhreacht Mhíchumais
Oidhreacht na bpobal nua i bhFine Gall a thaifeadadh.
Scrúdú a dhéanamh ar chuir chuige digiteacha, cruthaitheacha; podchraoltaí; cosáin shealadacha agus bhuan lasmuigh; feabhas a chur ar an léirmhíniú atá ann faoi láthair; láithreáin amhairc a cheiliúradh; agus rochtain ar an oidhreacht a fheabhsú trí chomhfhorbairt áite.
Scrúdú a dhéanamh ar riachtanais chéadfacha maidir leis an oidhreacht a léirmhíniú.
Deiseanna, forbairtí agus tionscnaimh digiteacha a imeascadh chun go mbeidh cumarsáid láidir ann do chuartheoirí agus d'áitritheoirí araon i bhFine Gall.
Tionscadal Oidhreachta LADTA+
Scrúdú a dhéanamh ar stair shóisialta trí imeachtaí stairiúla a reáchtáil

Aguisín 2. Seirbhísí Oidhreachta Fhine Gall

Tá baill foirne gairmiúla i Rannóga éagsúla de Comhairle Contae Fhine Gall a chomhoibríonn chun cur chuige comhtháithe a sheachadadh maidir le gach gné den oidhreacht a bhainistiú, a chosaint agus a chur chun cinn.

Oifigeach Oidhreachta

Tá an Oifig Oidhreachta lonnaithe sa Rannóg Infrastruchtúir agus Pleanála Straitéisí agus, in éineacht le Fóram Oidhreachta Fhine Gall, tá sí i gceannas Plean Oidhreachta an Chontae a chur le chéile agus a chur i bhfeidhm. Tacaíonn an tOifigeach Oidhreachta le Lionra Oidhreachta Fhine Gall agus le grúpaí pobail eile, Comhordaíonn sí freisin ionchur na Comhairle maidir leis an tSeachtain Oidhreachta Naisiúnta agus déanann sí an Ciste Séadchomharthaí a riar ar son an phobail.

Teagmháil: Christine Baker, Oifigeach Oidhreachta

Teil: 086-7784669

Ríomhphost: christine.baker@fingal.ie

An Oifig Bithéagsúlachta

San Oifig Bithéagsúlachta tá ceathrar ball foirne faoi stiúir an Ofigigh Bithéagsúlachta. Is é príomhról an Oifigh Bithéagsúlachta ná Plean Gníomhaíochta Bithéagsúlachta Fhine Gall a chur le Chéile agus a chur i bhfeidhm. Cuireann an Plean sin creat ar fáil chun gníomhú ar son na bithéagsúlachta don tréimhse ó 2022-2230. Is í aidhm an phlean ná meath na bithéagsúlachta i bhFine Gall a chosc trí acmhainní a sholáthar don fhreagairt ar an ngéarchéim éiceolaíochta agus ar an éigeandáil aeráide atá ag dul i méid.

Teagmháil: Hans Visser, Oifigeach Bithéagsúlachta

Teil: 01 8905605

Ríomhphost: biodiversity@fingalcoco.ie

An Oifig Chaomhantais

Tá an Oifig Chaomhantais, ina bhfuil beirt ag obair, lonnaithe i Rannóg na nAiltirí. Tugann sí comhairle d'fhoireann na Comhairle, d'úinéirí agus don phobal i gcoitinne mar gheall ar oidhreacht ailtireachta an Chontae, lena n-áirítear struchtúir Chosanta, Limistéar Caomhantais Ailtireachta agus na foirgnimh stairiúla agus traidisiúnta atá i bhFine Gall.

Teagmháil: Helena Bergin, Oifigeach Caomhantais Ailtireachta (Feidhmeannach Sinsearach)

Laura Johnstone, Oifigeach Caomhantais Ailtireachta (Feidhmeannach)

Teil: 087 7695304; 087 7143939

Ríomhphost: conservation@fingal.ie

Seirbhís Chartlainne Chontae Fhine Gall

Soláthraíonn Cartlanna Fhine Gall áiseanna taighde do dhuine ar bith a bhfuil suim aige nó aici i stair an rialtais áitiúil i gContae Bhaile Átha Cliath, nó i stair theaghlaigh, shóisialta nó aitiúil. Sna Cartlanna tá idir thaifid agus chartlanna poiblí le fáil agus cinn a cruthaíodh go príobháideach.

Teagmháil: Karen De Lacy, Archivist

Teil: 01 8704496

Ríomhphost: Archives@fingal.ie

Leabharlanna Chontae Fhine Gall agus an Rannóg Staidéir Áitiúil

Tá Leabharlanna Chontae Fhine Gall agus an Rannóg Staidéir Áitiúil oscailte gach lá don phobal. Bunaíodh Staidéir Áitiúil Fhine Gall chun ábhar tagartha a bhailiú, a chaomhnú agus a chur ar fáil chun a chur ar chumas dhaoine staidéar a dhéanamh ar oidhreacht stairiúil shaibhir Fhine Gall.

Teagmháil: Catherine Keane, Leabharlannaí Sinsearach

Teil: 01 8704495

Ríomhphost: Catherine.Keane@fingal.ie

Réadmhaoin Oidhreachta Fhine Gall a Bhainistiú

Tá an Rannóg Eacnamaíochta, Fiontair agus Turasóireachta freagrach as Réadmhaoin Oidhreachta uathúil agus éagsúil Fhine Gall a bhainistiú. Déanann an Rannóg maoirseacht ar bhainistíocht laethúil na réadmhaoine atá oscailte don phobal anois faoi láthair agus ar an méid infheistíochta atá riachtanach chun iad a chosaint do na glúnta atá le teacht; is iad seo Caisleán Mhullach Íde & Gairdíní, Casino Mhullach Íde, Teach & Feirm Droichead Nua, Caisleán Ard Giolláin, Muileann na Scéirí agus Caisleán Shord.

Teagmháil: Stephen Hand, Oifigeach Foirne Sinsearach

Teil: 0872380894

Ríomhphost: stephen.hand@fingal.ie

Aguisín 3. Modheolaíocht agus Rannpháirtithe

Conas a forbraíodh an Plean?

Tar éis athbhreithniú a dhéanamh ar an Phlean Oidhreachta Fhine Gall a bhí ann roimhe sin, thosaíomar ar phróiseas cuimsitheach rannpháirtíochta agus comhairliúcháin. Bhí dhá chuid sa phróiseas comhairliúcháin sin.

Céim 1: Comhairliúchán Réamhdhréachta-Aibreán-Bealtaine 2023

Chun tuairimí a bhailiú ón méid daoine is féidir, reáchtáil Comhairle Contae Fhine Gall suirbhé ar líne ar a suíomh gréasáin (www.fingal.ie) agus cuireadh chun cinn don phobal é, do ghrúpaí pobail agus d'eagraíochtaí eile i bhFine Gall tríd na meáin shóisialta. Roinneadh an suirbhé freisin le Líonra Rannpháirtíochta Poiblí Fhine Gall chomh maith le heagraíochtaí a bhfuil baint acu le Fóram Imeasctha Fhine Gall.

Reáchtáladh seisiún buail isteach i mBealtaine 2023 i Leabharlanna Bhaile Brigín agus Bhaile Bhlainséir, agus i dTeach Droichead Nua. Iarradh ar dhaoine suirbhé a chomhlánú ar líne ag baint úsáide as an bhfón (bhí cóipeanna páipéir ar fáil freisin). Reáchtáladh cruinnithe comhairliúcháin agus ceardlanna le Fóram Oidhreachta Fhine Gall, le Líonra Oidhreachta Fhine Gall agus le Comhairle na nÓg i bhFine Gall (le cúnamh ó Foróige).

Ghlac 266 duine páirt sa suirbhé ar líne. Bhí ceisteanna oscailte ann a dearadh chun tosaíochtaí a shainiú don ghníomhú ar son na hoidhreachta go dtí 2030 agus chun smaointe a chioradh faoi thábhacht na hoidhreachta, na príomhthéamaí ar chóir déileáil leo sa phlean, agus na príomhdúshláin atá ann maidir le hoidhreachta Fhine Gall a bhainistiú agus a chosaint. Scaipeadh tuarascáil iomlán ar an gcomhairliúchán réamhdhréachta d'Fhóram Oidhreachta Fhine Gall. Cuireadh i láthair í don SPC Forbairt Phobail, Oidhreachta, Cultúr & Cruthaitheacht, agus tá sí le fáil ag ???@fingal.ie

Mar achoimre, d'aithin na rannpháirtithe an tábhacht a bhaineann leis an oidhreachta as cúiseanna éagsúla, go háirithe mar a bhaineann sí le timpeallacht staire mhealltach, ómós áite agus pobail, stair shóisialta chomhroinnte. Aithnítear gur acmhainn teoranta í agus go bhfuil sí tábhachtach ó thaobh turasóireachta de mar aon le hinmharthanacht agus buntáistí eacnamaíocha.

Ba iad an caomhantas agus cúram a dhéanamh do láithreáin oidhreachta, na rudaí a d'aithin na grúpaí agus páirtithe leasmhara eile a d'fhreagair ar an suirbhé poiblí (e.g. séadchomharthaí, foirgnimh chosanta, reiligí stairiúla, láithreáin oidhreachta nádúrtha) mar phríomhthéama don Phlean Oidhreachta. Chuir freagróirí an tsuirbhé mar aon leis na grúpaí oidhreachta agus stair áitiúil atá páirteach sa Líonra Oidhreachta béim freisin ar oidhreachta áitiúil, e.g. foirgnimh thraidisiúnta, stairsheanchas agus logainmneacha a thaifeadadh³. Le linn an chomhairliúcháin, luadh freisin réimse leathan d'fho-théamaí ar nós oidhreachta mhuirí agus chósta, oidhreachta talmhaíochta, spórt, bia, scileanna traidisiúnta, an Ghaeilge, agus an oidhreachta tionsclaíoch.

³ Tugann Líonra Oidhreachta Fhine Gall grúpaí oidhreachta le chéile ón tír ar fad chun comhoibriú, eolas agus acmhainní a roinnt. Labhraíonn an Líonra thar ceann na mball atá ann, agus cuireann siad le ceapadh beartais i gComhairle Contae Fhine Gall agus in eagraíochtaí ábhartha eile. [Heritage Groups and Societies | Fingal County Council](#)

Chonacthas gur príomhthéama é don phlean go bhfuil gá le feasacht a ardú, an chumarsáid a fheabhsú agus daoine a mhealladh, lena n-áirítear daoine óga agus pobail nua – ní haon ionadh é seo mar is contae é seo atá ag fás go tapa agus ina bhfuil pobal atá éagsúil ó thaobh eitneachta de. Tá gá le feasacht a ardú chun go dtuigfidh daoine go gcuimsíonn an oidhreacht bithéagsúlacht, oidhreacht chultúrtha agus scéalta faoinár stair agus go bhfuil níos mó i gceist leis an oidhreacht ná sléibhre, seandálaíocht agus oidhreacht ailtireachta.

Aithníodh freisin go bhfuil sé tábhachtach oidhreacht Fhine Gall a thaifeadadh trí thaighde, iniúchtaí agus fardail, agus cláir oiliúna agus oideachais a sholáthar (e.g., scileanna traidisiúnta, bithéagsúlacht) agus tá leibhéal ard suime ann i dtaca le páirt a ghlacadh i dtionscadail nó oiliúint phraiticiúil a bhaineann leis an oidhreacht.

D'aithin mórán de na freagróirí an t-athrú aeráide mar thosaíocht. Is téama é sin i ngach polasaí agus de chuid Chomhairle Contae Fhine Gall go dtí 2030 agus ina dhiaidh sin. Úsáidfear an measúnú riosca don oidhreacht de bharr athraithe aeráide mar bhunús don Phlean Oidhreachta.

Tá tionchar faoi leith ag an oidhreacht ar thurasóireacht i bhFhine Gall agus tacaíonn cuir chuige comhtháithe maidir le tionscadail turasóireachta agus oidhreachta le rannpháirtíocht a chothú i measc an phobail. D'fhéadfadh tionscadail fiontair faoi stiúir an phobail bheith ina chabhair maidir leis seo freisin.

Mothaíonn na freagróirí ar an suirbhé gurb iad na príomhdhushláin atá i ndán d'oidhreacht Fhine Gall ná brú ó fhorbairt, easpa feasachta nó rannpháirtíochta, agus easpa maoinithe, acmhainní, agus acmhainn chun an oidhreacht a bhainistiú agus a chosaint.

Céim 2: Dréachtphlean Oidhreachta, Comhairliúchán – Lúnasa – Meán Fómhair 2023

Rannpháirtithe

Buíochas leo siúd to léir a roinn a gcuid ama agus a smaointe linn le linn an phróisis rannpháitrichta

D'fhreagair na heagraíochtaí a leanas ar an suirbhé comhairliúcháin réamhdhréachta agus thoiligh siad go n-áireofaí iad i liosta na rannpháirtithe.

<i>Muilte Scéirí</i> <i>Bailte Fiáine Bhaile Dúill</i> <i>Comhairle Pobail Bhaile Bachaille</i> <i>Cumann na bhFál Sceal Bhaile Bachaille</i> <i>Comórtas na mBailte Slachtmhara Bhaile Bachaille</i> <i>Cumann Staire Bhaile Bhlaínséir Caisleán</i> <i>An Clr Adrian Henchy</i> <i>Oifig Réigiúnach Bhaile Átha Cliath Gníomhú ar son na hAeráide</i> <i>Comhairle na nÓg Fhine Gall</i> <i>Oidhreacht Fhine Gall Aeráid X 2021</i> <i>CLC Fhine Gall</i> <i>Sainchomhairleoirí Talmhaíochta Hackett</i> <i>Gaelcholáiste Reachrann</i> <i>Feirmeoirí Aontaithe na hÉireann</i>	<i>Cumann Áitritheoirí an Inbhir</i> <i>Cumann Pobail Loch Sionnaigh</i> <i>LoveLusk</i> <i>Comhairle Pobail Lusca</i> <i>Comhairle Pobail an Aill</i> <i>Cumann Áitritheoirí Shráidbhaile Ongar</i> <i>Cumann Áitritheoirí Bhaile an Phóirtéaraigh</i> <i>Séadchomharthaí a Athbheochan</i> <i>Turasóireacht an Ros</i> <i>Scoil Seamus Ennis</i> <i>Grúpa Fear Shord Siúl agus Comhrá</i> <i>Grúpa Oidhreachta Ghleanna an Bharda</i> <i>Grúpa áitiúil An Taisce (teideal oibre)</i>
--	--

Fóram Oidhreachta Fhine Gall

Gabhaimid buíochas le Grúpa Stiúrtha Fhóram Oidhreachta an Chontae as an gcomhairle agus an treoir a chuir siad ar fáil agus an plean seo á chur le chéile.

Tacaíonn Fóram Oidhreachta Fhine Gall, faoi stiúir an Oifigigh Oidhreachta, le Plean Oidhreachta Fhine Gall a ullmhú agus a chur i bhfeidhm chun an oidhreacht áitiúil a chosaint agus chun feasacht a ardú i measc an phobail maidir le taitneamh a bhaint as an sócmhainn luachmhar seo. Tá sé mar aidhm go ndéanann an Fóram seo ionadaíocht ar éagsúlacht an phobail i bhFhine Gall maidir le hinscne, tíreolaíocht agus leasanna cultúrtha. Tagann baill an Fhóram ón rialtas áitiúil, ó ghníomhaireachtaí stáit, ó institiúidí oideachais, úinéirí talún/feirmeoirí, grúpaí pobail agus deonacha, agus grúpaí/eagraíochtaí oidhreachta. Soláthraíonn baill an Fhóram réimse saineolais agus taithí don phróiseas comhpháitrichta atá riachtanach chun oidhreacht Fhine Gall a chosaint.

Ballraíocht reatha

<i>An Clr Pamela Conroy, Comhairle Contae Fhine Gall</i> <i>An Clr. Brendan Ryan, Comhairle Contae Fhine Gall</i>	<i>Roisin Burke, Pleanóir Sinsearach, Comhairle Contae Fhine Gall</i> <i>Elaine O'Sullivan, Turasóireacht Fhine Gall, Comhairle Contae Fhine Gall</i> <i>Eilish Harrington, LEADER Fhine Gall</i>
--	---

<p><i>An Clr. JK Onwumereh, Comhairle Contae Fhine Gall</i></p> <p><i>An Clr Cathal Boland, Comhairle Contae Fhine Gall</i></p> <p><i>An Clr. Howard Mahony, Comhairle Contae Fhine Gall</i></p> <p><i>Christine Baker, Oifigeach Oidhreachta, Comhairle Contae Fhine Gall</i></p> <p><i>Karen de Lacey, Cartlannaí an Chontae, Staidéir Áitiúila & Cartlanna Fhine Gall</i></p> <p><i>Catherine Keane, Leabharlannaí Sinsearach, Staidéir Áitiúila & Cartlanna Fhine Gall</i></p> <p><i>Sarah O'Neill, Oifig Ealaíon, Comhairle Contae Fhine Gall</i></p> <p><i>Helena Bergin, Oifigeach Caomhantais, Comhairle Contae Fhine Gall</i></p> <p><i>Fionnuala May, Ailtire an Chontae, Comhairle Contae Fhine Gall</i></p> <p><i>Kevin Halpenny, Stiúrthóir Páirce Sinsearach, Comhairle Contae Fhine Gall</i></p> <p><i>Hans Visser, Oifigeach Bithéagsúlachta, Comhairle Contae Fhine Gall</i></p>	<p><i>Roisin O'Callaghan, Iascaigh Intíre Éireann (IFI)</i></p> <p><i>Tom Condit, Seirbhís na Séadchomharthaí Náisiúnta</i></p> <p><i>Thomas Murphy, Líonra Oidhreachta Fhine Gall</i></p> <p><i>Richard Williams, An Taisce</i></p> <p><i>Mairead Stack, an tSeirbhís Páirceanna Náisiúnta agus Fiadhúlra (NPWS)</i></p> <p><i>Charlotte Sheridan, Institiúid Ríoga Ailtirí na hÉireann (RIAI)</i></p> <p><i>James McGrane, Feirmeoirí Aontaithe na hÉireann</i></p> <p><i>Brian Arnold, Líonra Rannpháirtíochta Poiblí</i></p> <p><i>An Dr Jessica Smyth, Roinn na Seandálaíochta, UCD</i></p> <p><i>Teresa Bolger, Institiúid Seandálaithe na hÉireann (IAI)</i></p>
---	---

Comhordaitheoir an Phlean Oidhreachta: Christine Baker, Oifigeach Oidhreachta, CCFG